

Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 25 maja 2012 r. do 1 lipca 2013 r.

*Cecylia Iwaniszewska
Toruń*

1. Członkowie Towarzystwa

Towarzystwo Miłośników Torunia liczy obecnie 161 członków, w tym w kole śródmiejskim 120 osób, w sekcji krótkofalowców 16, w kole podgórskim 25. W okresie sprawozdawczym do Towarzystwa wstąpiło 9 osób: Zofia Balcerek, Hanna Bukowska, Paweł Bukowski, Gerard Dyduch (Koło Krótkofalowców), Mateusz Maleszka, Danuta Niebrzegodska, Waldemar Pawłowski (Koło Krótkofalowców), Stanisław Tesznar (Koło Krótkofalowców), Jolanta Winiecka. Z grona członków i działaczy Towarzystwa odeszli m.in.:

– 26 września 2012 r. Cezary Kozłowski, 76 lat, pedagog, muzyk, członek koła podgórskiego,

– 5 grudnia 2012 r. Henryka Moszczyńska, 84 lata, długoletni członek ToMiTo,

– 15 czerwca 2013 r. Janina Huppenthal, 85 lat, bibliotekarz, emerytowany wicedyrektor Książnicy Kopernikańskiej, prezes Towarzystwa Bibliofilów im. Joachima Lelewela w Toruniu, długoletni członek ToMiTo.

2. Walne zebrania i władze Towarzystwa

Przed dwoma laty na Walnym Zebraniu w dniu 23 maja 2011 r. zostały wybrane władze Towarzystwa. Zarząd tworzą: prezes i redaktor *Toruńskiego Słownika Biograficznego* – Krzysztof Mikulski, wiceprezesi – Karola Ciesielska i Zbigniew Nawrocki, sekretarz – Cecylia Iwaniszewska, skarbnik – Piotr Birecki, redaktor „Rocznika Toruńskiego” – Agnieszka Zielińska, przewodniczący sekcji historycznej – Janusz Tandecki, przewodniczący sekcji wydawni-

czej – Waldemar Rozynkowski, przewodniczący sekcji krótkofalowców – Mariusz Thomas, przewodnicząca koła podgórskiego – Ludmiła Stadnicka-Kozłowska, członkowie Zarządu – Adam Czermiński, Krzysztof Kopiński, Kamila Maj, Wiesław Nowosad, Piotr Oliński, Michał Targowski. W związku z długoletnią chorobą dr Karoli Ciesielskiej, uniemożliwiającą jej dalszą pracę w Zarządzie Towarzystwa, postanowiono powierzyć funkcję p.o. wiceprezesa członkowi Zarządu dr. hab. Piotrowi Olińskiemu.

Komisję Rewizyjną Towarzystwa tworzą: przewodnicząca – Stefania Sierracka, członkowie – Jolanta Wasiewska i Andrzej Warot. Do Sądu Koleżeńskiego wchodzi: przewodnicząca – Maria Szczerbiak, członkowie – Leszek Kotlewski i Sławomir Pułkownik.

W okresie sprawozdawczym Zarząd spotykał się 4 razy na zebraniach protokołowanych, a Prezydium zbierało się częściej w celu załatwienia bieżących spraw. Komisja Rewizyjna zebrała się dnia 19 czerwca 2013 r. dla oceny działalności Zarządu, natomiast Sąd Koleżeński nie zbierał się, gdyż nie było spraw wymagających działania.

W związku z przypadającą dnia 28 maja 2013 r. 90. rocznicą utworzenia Towarzystwa Miłośników Torunia – zamiast dorocznego spotkania sprawozdawczego – zorganizowano uroczyste spotkanie jubileuszowe. Odbyło się ono 27 maja 2013 r. w Sali Mieszczkańskiej Ratusza Staromiejskiego. W spotkaniu uczestniczyli: wicemarszałek Senatu RP Jan Wyrowiński, senator Michał Wojtczak, przewodniczący Rady Miasta Torunia Marian Frąckiewicz, prezydent miasta Torunia Michał Zaleski, sekretarz województwa kujawsko-pomorskiego Marek Smoczyk, prorektor UMK prof. dr hab. Andrzej Sokala, dyrektor Muzeum Okręgowego w Toruniu Marek Rubnikowicz, przedstawiciele Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej: prezes Dorota Zawacka-Wakarecy i prof. Andrzej Tomczak, dyrektor Planetarium w Toruniu Anna Broniewicz, dyrektor Muzeum Etnograficznego w Toruniu Hubert Czachowski wraz z Olgą Kwiatkowską, wicedyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki UMK dr hab. Jarosław Kłaczek, proboszcz parafii ewangelicko-augsburskiej w Toruniu ks. radca Jerzy Molin oraz licznie zebrani przedstawiciele świata nauki i kultury, członkowie Towarzystwa. Spotkanie prowadził Jacek Beszczyński.

Uroczystość rozpoczęła się wręczeniem medalu „Za Zasługi dla Miasta Torunia” na wstędze długoletniemu członkowi Zarządu i sekretarzowi ToMiTo Cecylii Iwaniszewskiej. Medal wręczali przewodniczący Rady Miasta Torunia Marian Frąckiewicz wraz z wiceprzewodniczącym Andrzejem Jasińskim. Następnie prezydent miasta Torunia Michał Zaleski odznaczył Towarzystwo Miłośników Torunia medalem „Thorunium”. Medal odebrał prezes Krzysztof Mikulski. Wyrazy uznania dla ToMiTo z okazji jubileuszu przekaza-

Uroczystość w 90. rocznicę utworzenia ToMiTo. Od lewej: prezes ToMiTo prof. Krzysztof Mikulski, sekretarz dr Cecylia Iwaniszewska, wicemarszałek Senatu RP Jan Wyrowiński, senator Michał Wojtczak

Po otrzymaniu medalu „Za zasługi dla miasta” na wstędze Cecylia Iwaniszewska przyjmuje kwiaty i gratulacje; za nią prezydent miasta Michał Zaleski, przy mikrofonie Jacek Beszczyński

Prezes Krzysztof Mikulski z medalem „Thorunium” przyznany ToMiTo przez prezydenta miasta Michała Zaleskiego

Prezes Krzysztof Mikulski wręcza dyplom i książkę Annie Bieniaszewskiej, autorce *Toruńskiego pejzażu żydowskiego*

li: senator RP Jan Wyrowiński, sekretarz województwa Marek Smoczyk, prorektor Andrzej Sokala, Marek Rubnikowicz, Anna Broniewicz, Jarosław Kłaczko. Senator Jan Wyrowiński powiedział m.in.: „W ciągu minionych 90. lat istnienia Towarzystwa jego członkowie pracowali dla budowania siły, prestiżu, wizerunku naszego miasta. To, co dla Torunia zrobiła sztafeta pokoleń – to imponujące dzieło. Każdy z nas nosi to miasto w sercu”. W przekazanym liście marszałek województwa Piotr Całbecki życzył „determinacji w realizacji planowanych przedsięwzięć”, a prorektor A. Sokala podziękował „za to, co Towarzystwo robi dla miasta”. Dyrektor M. Rubnikowicz przyznał, że „nie byłoby przygotowań do jubileuszu 750-lecia miasta, gdyby nie członkowie Towarzystwa. Muzeum i ToMiTo – te dwa byty są ze sobą związane”.

Miłym akcentem uroczystości było uhonorowanie długoletnich członków i działaczy Towarzystwa dyplomami i książkami. Dyplomy otrzymali: Eugenia Algusiewicz, Karol Bafia, Anna Bieniaszewska, Hanna Brzuszkiewicz, Alojzy Dampc, Wiesława Dudzińska, Stanisław Frankowski, Benon Frąckowski, Henryk Heldt, Stefania Heldt, Zefiryn Jędrzyński, Arkadiusz Kierys, Aleksander Kotlewski, Lilia Kowalska, Jadwiga Kręciszewska, Magdalena Łubieńska, Janina Mazurkiewicz, Czesław Niedzielski, Kazimierz Przybyszewski, Stefania Sieracka, Ryszard Sudziński, Stanisław Szymczyk, Andrzej Tomczak, Andrzej Warot, Mieczysław Wojciechowski, Tadeusz Zakrzewski. Dyplom „Przewodnika Roku 2012” otrzymał Andrzej Skonieczny z Oddziału Przewodnickiego PTTK. Po wręczeniu dyplomów prezes Krzysztof Mikulski przedstawił w paru słowach historię Towarzystwa, następnie uczennice z Zespołu Szkół Muzycznych im. Karola Szymanowskiego w Toruniu wykonały kilka utworów S. Prokofiewa i W. A. Mozarta.

Podczas spotkania w Sali Mieszczkańskiej odbywała się promocyjna sprzedaż książek z serii „Biblioteka ToMiTo” publikowanej wspólnie z wydawnictwem Adama Marszałka. Z okazji jubileuszu ToMiTo wydawnictwo uhonorowało Towarzystwo dyplomem, który wręczyła Justyna Brylewska. Spotkanie zakończył minirecital piosenek Jacka Beszczyńskiego.

Biurem Towarzystwa kieruje pracująca na pół etatu Joanna Danuta Horyza, prowadząca również księgowość. Biuro mieści się na I p. budynku będącego siedzibą Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej przy ulicy Podmurnej 93. Użytkowanie lokalu o powierzchni 13,5 m² jest bezpłatne, natomiast opłata za wodę, ogrzewanie i oświetlenie wynosi 300 zł miesięcznie. Biblioteka Towarzystwa, licząca obecnie 659 tomów, oraz wszystkie wydawnictwa znajdują się w tym samym pomieszczeniu biurowym.

Stroną internetową Towarzystwa zajmują się Wiesław Nowosad i Joanna Danuta Horyza. Strona dostępna jest pod adresem: www.tomito.cba.pl

3. Działalność Towarzystwa

Trzy główne dziedziny aktywności Towarzystwa Miłośników Torunia to współdziałanie z władzami miasta, popularyzowanie wiedzy o Toruniu oraz wydawanie publikacji poświęconych dziejom Torunia.

Współdziałanie z władzami miasta

W dorocznym konkursie „Toruń w kwiatach” wzięło udział 79 uczestników zgłaszających 49 okien i balkonów oraz 30 ogródków. Komisja konkursowa w składzie: przewodnicząca – Elżbieta Thomas, członkowie – Ludmiła Kozłowska i Jadwiga Kręciszewska z ramienia ToMiTo oraz ogrodniczki Wiesława Dudzińska i Lilia Kowalska oceniała zgłoszone obiekty w dniach 12, 16 i 23 lipca 2012 r. W dniu 25 lipca dokonano podsumowania. Komisja przyznała 25 nagród pierwszych, 25 drugich, 14 trzecich oraz 15 wyróżnień. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego dnia 17 września 2012 r. z udziałem prezydenta miasta Michała Zaleskiego, który wręczył trzy nagrody specjalne – statuetki „Flisaka”. Wręczając nagrody prezydent powiedział m.in.: „W konkursie »Toruń w kwiatach« spotykamy się z »kwiatem mieszkańców« miasta. Gratuluję tego, czego dokonujecie, aby Toruń był rzeczywiście miastem w kwiatach, aby miejsca przeznaczone na zieleni były co roku ładniejsze. Dziękuję jurorom i organizatorom”. Nagrody były ufundowane przez Gminę Miasta Toruń, Wydział Środowiska i Zieleni Urzędu Miasta oraz redakcję „Nowości”. W czasie wręczenia nagród uczestnicy mogli obejrzeć na dużym ekranie najładniejsze ogródki i balkony, pracowicie fotografowane przez Alinę Daukszę-Wiśniewską.

W dniu 1 listopada 2012 r. ToMiTo zorganizowało wspólnie z Urzędem Miasta kwestę na cmentarzu św. Jerzego. To przedsięwzięcie było przedmiotem konferencji prasowej prezydenta miasta Michała Zaleskiego w dniu 29 października 2012 r., w której uczestniczyła sekretarz Towarzystwa Cecylia Iwaniszewska. W kwestie brało udział około 40 osób, byli to członkowie Zarządu ToMiTo, członkowie Zarządu Miasta z prezydentem Michałem Zaleskim, przedstawiciele świata kultury i nauki z rektorem UMK prof. Andrzejem Tretnym. Zebrano kwotę 12 869,13 zł. Ofiarodawcom wręczano kolorowy folder z opisem już odnowionych nagrobków oraz nagrobków czekających na renowację. W ciągu minionego roku odnowiono nagrobki nauczycielki muzyki Magdaleny Jacobi-Pawłowicz i lekarki Kazimierzy Biuszel-Karnickiej, a także dokończono renowację nagrobka Marii z Wybickich i Teresy Chełmickich na cmentarzu przy ulicy Wybickiego. Odbiór wykonanych prac renowacyjnych odbył się w dniu 5 października 2012 r. w obecności członków

Zarządu Towarzystwa, miejskiego konserwatora zabytków Mirosławy Romaniszyn oraz prof. Jadwigi Łukaszewicz z dwójkiem współpracowników.

Do prac renowacyjnych na rok 2013 wytypowano nagrobek Adama Jabłońskiego oraz nagrobek rodziny Raapke. Ten ostatni wymagał szybkiej interwencji konserwatorskiej, do której trzeba było zaangażować przedsiębiorstwo budowlane. Prace podjęto jesienią 2012 r., kontynuowano wiosną 2013 r., odbiór ustawionego na nowo nagrobka rodziny Raapke odbył się dnia 5 kwietnia 2013 r. w obecności członków Zarządu ToMiTo. Głównym organizatorem i koordynatorem prac renowacyjnych na cmentarzu św. Jerzego jest Arkadiusz Kierys, natomiast Zarząd Towarzystwa reprezentowany jest przez Kamilę Maj, Zbigniewa Nawrockiego, Waldemara Rozynkowskiego i Cecylię Iwaniszewską.

Członkowie Zarządu ToMiTo, Krzysztof Kopiński i Cecylia Iwaniszewska, współdziałali z Komisją Kultury Rady Miasta w sprawach związanych z nazewnictwem ulic i placów. W okresie sprawozdawczym opiniowano propozycje nowych nazw bądź proponowano nowe nazwy, dokonywano również wizji lokalnych przy ulicy Fałata oraz na Rudaku. Konsultacje odbywały się we wrześniu i grudniu 2012 r., w styczniu, lutym, marcu, kwietniu i maju 2013 r.

Popularyzacja wiedzy o Toruniu

W cyklu „Wieczorów Toruńskich” przygotowane zostały następujące spotkania:

– 24 września 2012 r. „Zofia Stryjeńska – Ludowe fascynacje” wystawa w Muzeum Etnograficznym z prelekcją Bożeny Olszewskiej i Kingi Turskiej-Skowronek,

– 10 października 2012 r. promocja książki *Karteczki własnego wyrobu* pod red. Zefirynej Jędrzyńskiej w ramach XVIII Toruńskiego Festiwalu Książki.

Cykl poświęcony Mikołajowi Kopernikowi w 540. rocznicę urodzin:

– 28 lutego 2013 r. prelekcja Andrzeja Strobła „Nasz Wszechświat”,

– 7 marca 2013 r. prelekcja Janusza Małka „Kopernik – człowiek Renesansu”

– 14 marca 2013 r. prelekcja Gracjana Maciejewskiego „Planety wokół innych słońc”,

– 21 marca 2013 r. prelekcja Teresy Borawskiej „Przyjaciele Mikołaja Kopernika”.

Cykl był organizowany wspólnie z Polskim Towarzystwem Miłośników Astronomii – Oddział w Toruniu oraz Instytutem Historii i Archiwistyki UMK. Wykłady odbywały się w Auli Collegium Humanisticum UMK przy

ulicy Bojarskiego 1, a po wykładach miłośnicy astronomii prowadzili pokazy nieba przez przenośne teleskopy na parkingu obok Collegium.

Zakończenie XXI konkursu na prace magisterskie i dyplomowe o tematyce toruńskiej odbyło się dnia 15 marca 2013 r. w Sali Rady Ratusza Staromiejskiego z udziałem prezydenta miasta Michała Zaleskiego. Komisja w składzie: przewodniczący – Janusz Tandecki, członkowie – Wiesława Kwiatkowska i Krzysztof Kopiński przyznała następujące nagrody i wyróżnienia:

– w kategorii prac z archiwistyki :

III nagroda – mgr Marta Szaduro „Akta własne Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Inwentarz analityczny”,

wyróżnienie – lic. Karolina Olszewska „Księga Bractwa św. Anny w Toruniu z lat 1726–1821”,

wyróżnienie – lic. Mateusz Superczyński „Źródła do dziejów przedmieścia Torunia – Mokre”,

– w kategorii prac z archeologii:

wyróżnienie – lic. Anna Bassara „Pochówki przy kościele św. Jakuba w Toruniu (wykop 5/10)”,

wyróżnienie – lic. Joanna Ciesielska „Pochówki na cmentarzu przy kościele św. Jakuba w Toruniu (wykop 6/11). Próba rekonstrukcji zwyczajów funeralnych (XIII–XIX w.)”,

wyróżnienie – lic. Mariola Gajewska „Program ikonograficzny misy chrzcielnej z kościoła św. Jakuba w Toruniu. Próba rekonstrukcji”,

– w kategorii prac z budownictwa:

wyróżnienie – mgr Natalia Bugajska „Ocena stanu technicznego i możliwości adaptacji na hotel zabytkowego fortu”,

– w kategorii prac z filologii angielskiej:

wyróżnienie – mgr Hanna Bukowska „The formation of national identity in times of danger on the example of British prisoners of war held in Stalag XX A, 1939–1945”,

– w kategorii prac z fizyki:

wyróżnienie – mgr Katarzyna Ganasińska „Projekt rekonstrukcji zegara słonecznego z toruńskiego Ratusza Staromiejskiego”,

– w kategorii prac z historii:

II nagroda – mgr Monika Wierzbicka „Toruński kościół św. Jakuba w średniowieczu”,

II nagroda – mgr Piotr Zieliński „Pomorze po śmierci Józefa Piłsudskiego i jego miejsce w życiu społeczno-politycznym i gospodarczym kraju (1935–1939)”,

III nagroda – mgr Katarzyna Przewoska „Rozwój farmacji i aptekarstwa w Toruniu na przykładzie »Apteki Radzieckiej«”,

– w kategorii prac z informacji naukowej i bibliologii:

I nagroda – mgr Małgorzata Kujawa „Stefan Czaja (1943–2003), dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. Monografia bio-bibliograficzna”,

– w kategorii prac z pedagogiki:

II nagroda – mgr Olga Magdalena Okrucieńska „Próby przeciwdziałania zjawisku bezdomności. Działania Gminy Miasta Toruń w latach 2008–2011”,

– w kategorii prac z zabytkoznawstwa i konserwatorstwa:

I nagroda – mgr Judyta Zamrzycka „Intrologia toruńscy od XV do XVI/XVII wieku – typologia cech warsztatowych”.

Z okazji trwającego Roku Zabytków ToMiTo zorganizowało w dniu 18 grudnia 2012 r. w Domu Kopernika konkurs dla dzieci szkół podstawowych pt. „Piernikowe Miasto”. Dzieci budowały modele zabytków z pierników dostarczonych przez Fabrykę Cukierniczą „Kopernik”. W konkursie brały udział dzieci z 12 toruńskich szkół podstawowych. Imprezę przygotował Michał Targowski.

W drugiej połowie 2012 r. Towarzystwo zorganizowało konkurs „Poszukiwacze skarbów” w celu spopularyzowania mniej znanych zabytków i malowniczych zakątków miasta. Pomysłodawcą był Michał Targowski, a współorganizatorem redakcja „Nowości”.

Tradycyjny konkurs dla dzieci „Czy znasz Toruń?”, ogłaszany na łamach „Nowości”, przygotował w kwietniu i maju 2013 r. Krzysztof Kopiński.

W dniu 22 kwietnia 2013 r. odbyła się publiczna debata „Długie życie śmieci”, organizowana przez ToMiTo oraz Naczelną Organizację Techniczną. Spotkanie odbyło się w siedzibie NOT przy ulicy Piernikarskiej 3.

Popularyzacją naszego miasta i jego zabytków zajmują się także członkowie sekcji krótkofalowców, kierowanej przez Mariusza Thomasa. W ciągu całego 2012 r. nawiązano kilka tysięcy łączności potwierdzonych pięknymi kartami QSL z fotografiami zabytków miasta, przygotowanymi specjalnie na „Rok Toruńskich Zabytków”. W 2013 r. członkowie sekcji popularyzowali 540. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika w lutym oraz 470. rocznicę śmierci astronoma w maju. Przygotowano też specjalne dyplomy związane z Toruniem, jak „Twierdza Toruń”, „Toruń Dziedzictwem Kultury Światowej”, „Polskie Zamki”, WCTA i inne. Członkowie sekcji uczestniczą co roku w kweście na cmentarzu św. Jerzego w dniu 1 listopada.

Działające na Podgórzu pod kierunkiem Ludmiły Stadnickiej-Kozłowskiej Koło ToMiTo współpracuje z Domem Muz przy ul. Poznańskiej 52 oraz

z Zespołem Szkół nr 15 przy ulicy Paderewskiego 5/11, organizując spotkania i imprezy dla dzieci z lewobrzeżnej części miasta.

Działalność wydawnicza

W okresie sprawozdawczym ukazały się następujące wydawnictwa Towarzystwa publikowane z pomocą finansową Gminy Miasta Toruń:

– Rocznik Toruński tom 39, pod redakcją Agnieszki Zielińskiej, wydany wspólnie z UMK,

– *Karteczki własnego wyrobu*, listy Wisławy Szymborskiej do Tadeusza Zakrzewskiego w Toruniu, pod redakcją Zefiryra Jędrzyńskiego, wydane wspólnie z Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu,

– Witold Konopka *Pobyty prymasa Stefana Wyszyńskiego w Toruniu*, w serii „Biblioteka ToMiTo” wspólnie z wydawnictwem Adama Marszałka,

– Marcin Sumowski *Duchowni diecezjalni w średniowiecznym Toruniu*, jw.,

– Anna Bieniaszewska *Toruński pejzaż żydowski*, jw.,

– Bartosz Drzewiecki, Katarzyna Pękacka-Falkowska *Historia parku miejskiego w Toruniu*,

– Kolorowy folder przygotowany przez Arkadiusza Kierysa z okazji kwesty na cmentarzu w dniu 1 listopada 2012 r., wydany wspólnie z Urzędem Miasta,

– *Toruński Słownik Biograficzny*, pod redakcją Krzysztofa Mikulskiego – zbierane są biogramy do tomu 7.

Na zakończenie sprawozdania z działalności Towarzystwa Miłośników Torunia pragniemy podziękować za pomoc udzielaną nam przez liczne instytucje: władze miasta Torunia z prezydentem Michałem Zaleskim i przewodniczącym Rady Miasta Marianem Frąckiewiczem, Uniwersytet Mikołaja Kopernika z rektorem prof. dr. hab. Andrzejem Tretynem, Fundację Generał Elżbiety Zawackiej z prezesem Dorotą Zawacką-Wakarecy, Muzeum Okręgowe z dyrektorem dr. Markiem Rubnikowiczem, Muzeum Etnograficzne z dyrektorem dr. Hubertem Czachowskim, Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków z dyrektorem Mirosławą Romaniszyn oraz redakcję „Nowości”. Przy organizowaniu konkursu „Toruń w kwiatach” pomagały nam, jak zawsze, firmy „Patio” i „Skwer”. Pragniemy także przekazać naszą wdzięczność tym wszystkim osobom, które w dniu 1 listopada 2012 r. brały udział w kweście na cmentarzu św. Jerzego, za poparcie naszej inicjatywy i cierpliwe zbieranie datków na cmentarnych drózkach. Wszystkim ofiarodawcom przekazujemy nasze serdeczne podziękowanie.